

RAPPORT A04-138-Z

**Verkennd archeologisch
onderzoek camping Elzenhof
aan de Stoofkade te Gouda**

Capelle aan den IJssel,
november 2004

Opdrachtgever: VOF Elzenhof
 Postbus 9
 2840 AA Moordrecht

Uitvoering: M. van Dasselaar, N. Van der Feest, R. Nijdam
Rapportage: M. van Dasselaar en D.S. Habermehl
ISBN: 90-5970-149-6

INHOUDSOPGAVE

1. INTRODUCTIE	1
1.1 Inleiding	1
1.2 Administratieve gegevens van de onderzoekslocatie	2
2. BUREAUONDERZOEK	3
2.1 Doel van het onderzoek	3
2.2 Onderzoeksopzet	3
2.3 Resultaten	4
2.3.1 Onderzoekskader	4
2.3.2 Vorming van het landschap en bewoningsgeschiedenis	4
3. INVENTARISEREND VELDONDERZOEK	9
3.1 Doel van het onderzoek	9
3.2 Onderzoeksopzet	9
3.3 Resultaten	10
4. WAARDESTELLING.....	12
4.1 Conclusies	12
4.2 Aanbevelingen	12

BIJLAGEN

1. Ligging onderzoekslocatie
2. Kadastrale kaart 1832
3. Onderzoekslocatie met boorpunten
4. Boorstaten
5. Vondsten- en monsterlijst
6. Nieuwbouwplan met aanbevelingen
7. Betrouwbaarheid van archeologisch booronderzoek

1. INTRODUCTIE

1.1 Inleiding

Op basis van het Verdrag van Malta en de Nota Planbeoordeling 2002 van de provincie Zuid-Holland is besloten dat archeologisch onderzoek een integraal onderdeel vormt van bestemmingsplanvoorbereidingen en/of uit te voeren projecten waarbij ingrepen in de bodem plaatsvinden. Binnen de gemeente Gouda is de archeologie beleidsmatig vastgesteld door het opstellen en aannemen van de Archeologische Basiskaart. Deze is uiteindelijk vastgesteld in de verordening inzake Monumenten en Archeologie dd. 20 oktober 2003.

Door archeologie tijdig in de planvorming te betrekken, kunnen de archeologische waarden hierin eventueel worden ingepast. Het uitgangspunt ten aanzien van de aanwezige archeologische waarden in de planvorming is volgens rijks- en gemeentelijk beleid behoud in situ. Pas na de uitvoering van archeologisch vooronderzoek is het mogelijk een integrale afweging te maken, waarbij de nieuw verkregen archeologische gegevens betrokken dienen te worden.

In april 2004 heeft ArcheoMedia BV, in opdracht van VOF Elzenhof, een inventariserend veldonderzoek, te weten een karterend booronderzoek verricht. Voorafgaand daaraan is een bureauonderzoek uitgevoerd. De aanleiding tot het onderzoek binnen het plangebied is de ontwikkeling van een bouwlocatie voor recreatiewoningen. Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld zijn in Programma's van Eisen (PvE) voor vergelijkbaar booronderzoek in Gouda en Zuid-Holland. In overleg met de gemeentelijk archeoloog van Gouda is besloten een totaal aantal van 40 boringen uit te voeren.

Het bevoegd gezag, voor deze de gemeentelijk archeoloog van Gouda, dhr. drs. M. Groenendijk heeft de resultaten van het onderzoek getoetst en beoordeeld. De resultaten van het onderzoek dienen vervolgens in de planvorming betrokken te worden. Het onderzoek en de adviezen hebben betrekking op archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. Het onderzoek is afgestemd op het toekomstige grondverzet en de daarmee samenhangende verstoring van het bodemarchief en de daarin opgeslagen archeologische resten en waarden.

1.2 Administratieve gegevens van de onderzoekslocatie

Provincie:	Zuid-Holland
Gemeente:	Gouda
Plaats:	Gouda
Locatiennaam:	Stoofkade, camping Elzenhof
RD-coördinaten:	x = 106.375, y = 447.725 x = 106.465, y = 447.810 x = 106.650, y = 447.620 x = 106.670, y = 447.485
Oppervlakte:	circa 4 ha.
ROB onderzoeksmeldingsnummer:	6173
Bevoegd gezag:	Gemeente Gouda
In deze:	Gemeentelijk archeoloog Gouda dhr. drs. M. Groenendijk Antwerpseweg 5 2803 PB Gouda
Beheer en plaats van documentatie	Archeologisch Depot Gouda (ADG) Achter de Kerk 11 a 2801 JX Gouda
Controle:	drs. M.W.A. de Koning senior-archeoloog ArcheoMedia B.V.

De onderzoekslocatie met de Waddinxveense weterring vanuit het noorden. De boerderij in het zuiden.

2. BUREAUONDERZOEK

2.1 Doel van het onderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een omschreven gebied. Dit omvat de aan- of afwezigheid, het karakter en de omvang, de datering, de gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden. Afhankelijk van de aard en omvang van de werkzaamheden die de aanleiding tot het onderzoek vormen zullen aanvullende gegevens moeten worden verzameld.

2.2 Onderzoeksopzet

Binnen het bureauonderzoek zijn drie deelprocessen te onderscheiden:

1. *Bepalen onderzoekskader*

Het vaststellen van de kaders waarbinnen het onderzoek dient plaats te vinden, bijvoorbeeld het afbakenen van het onderzoeksgebied. Tevens dient het mogelijke toekomstige gebruik van het terrein te worden aangegeven en de consequenties daarvan voor het archeologisch erfgoed.

2. *Verzamelen bekende gegevens*

Het verzamelen van gegevens die inzicht geven in het huidige gebruik van het terrein, het historische gebruik en de bekende archeologische waarden. Daartoe worden diverse bronnen geraadpleegd zoals historische kaarten, bodemkaarten, archieven, grondeigenaren, lokale archeologen, etc.¹ In ieder geval wordt gebruik gemaakt van ARCHIS (database voor archeologische vindplaatsen), de AMK (Archeologische Monumentenkaart), IKAW (Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden) en de ABK (Archeologische Basiskaart) Gouda

3. *Verwachte archeologische waarden*

Door alle uit de voorgaande stappen verkregen informatie te analyseren en te interpreteren, kan een verwachtingsmodel worden opgesteld voor het betreffende plangebied. Daarin wordt aangegeven welke delen van het terrein een hoge, middelhoge, dan wel lage archeologische verwachtingswaarde hebben. Op basis van dit model wordt een advies gegeven over het te volgen vervolgtraject: geen verdere actie, beschermen of aanvullend onderzoek.

¹ Zie Geraadpleegde bronnen en literatuur.

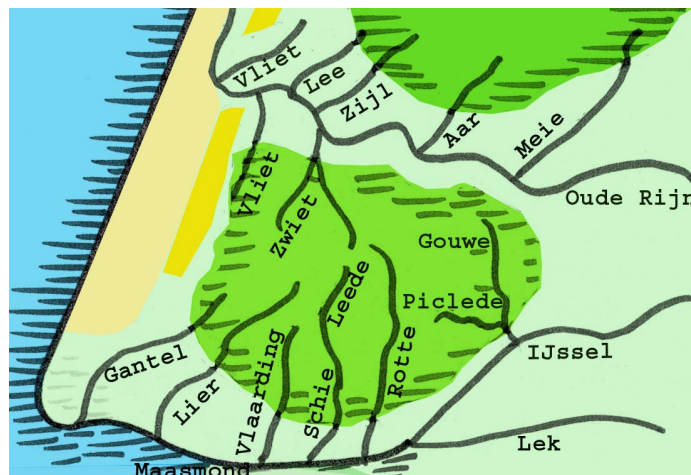
2.3 Resultaten

2.3.1 Onderzoekskader

De onderzoekslocatie is gelegen in de polder 'het land van Thuy!', ten westen van Gouda, tussen de Waddinxveense wetering en de Gouwe. De locatie beslaat in totaal een oppervlak van ongeveer vier hectare. Het gehele onderzoeksgebied valt binnen de gemeente Gouda. Op de Archeologische Basiskaart Gouda (ABK) maakt het gebied onderdeel uit van een locatie met middelhoge archeologische verwachting (ABK locatie 19), wat inhoudt dat er voorafgaand aan de werkzaamheden archeologisch onderzoek dient plaats te vinden. Op de genoemde locatie ontwikkelt VOF Elzenhof een complex met recreatiewoningen. De bouw van deze woningen en de aanleg van een bij het complex behorende vijver verstoren, afhankelijk van de diepte van de ingrepen, potentieel aanwezige archeologische complexen.

2.3.2 Vorming van het landschap en bewoningsgeschiedenis

De geologische situatie ter plekke van de onderzoekslocatie wordt grotendeels bepaald door de nabijheid van de rivier Gouwe. Op de geologische kaart wordt de bodemopbouw getypeerd als komafzettingen (klei) op veen. In de diepere ondergrond zijn geen oudere stroomgordels aanwezig, zoals in het nabijgelegen Westergouwe wel het geval is. Daar bevindt zich een stroomgordel (rivierafzetting) die behoort tot het Benschop-systeem en die in de prehistorie een geschikte woonplaats kan hebben gevormd.² Op de locatie Elzenhof was er daarentegen geen sprake van gunstige omstandigheden voor prehistorische bewoning. Tenminste tot aan de Romeinse tijd maakte de onderzoekslocatie onderdeel uit van een aaneengesloten veengebied, waar pas met het ontstaan van de kleiige oevers langs de Gouwe weer bewoning kan hebben plaatsgevonden. De Gouwe is een veenrivier die oorspronkelijk vanuit Boskoop richting de Hollandsche IJssel stroomde. Veenrivieren ontwaterden het veen, dat oorspronkelijk in dikke kussens een groot gebied besloeg, in dit geval het zogenaamde Hollands-Utrechtse veengebied. Vanaf het ontstaan van het veenkussen in het zuiden van Zuid-Holland zullen riviertjes zoals de Gouwe en de Picledede het water hebben afgevoerd vanaf het hoogste punt (zie afbeelding 1).

Afbeelding 1. Het zuidelijke veenkussen van Zuid-Holland met de afwaterende veenriviertjes

² Van Dasselaar 2004, in voorbereiding

Midden in dit veengebied zal nog geen bewoning hebben plaatsgevonden. Pas vanaf het moment dat langs de Gouwe klei werd afgezet, zijn smalle bewoonbare oevers ontstaan. Dit is vermoedelijk pas vanaf het moment dat de Hollandsche IJssel ontstond. De rivier de IJssel waarin de Gouwe uitwatert, is omstreeks het einde van de Romeinse tijd ontstaan, vermoedelijk door een doorbraak van de oevers van de voormalige Rijntak 'de Linschoten' bij Montfoort.³ Van de benedenloop van de IJssel is geen exacte datering bekend, maar vermoedelijk was een deel van de benedenloop al eerder actief, als afwateringsriviertje van het Hollands-Utrechtse veengebied. De vondst van enkele duikers in Capelle a/d IJssel, stammend uit de 2^e of 3^e eeuw na Christus, wijst erop dat hier reeds in de Romeinse periode langs de IJsselstroom gewoond werd. In theorie zou dus ook bij Gouda Romeinse bewoning langs de IJssel (en wellicht zelfs langs de Gouwe) kunnen hebben plaatsgehad. Gezien het feit dat de onderzoekslocatie zeer ver van de IJssel in het veen gelegen was, lijkt de kans hierop echter klein.

De Gouwe werd omstreeks 1222 doorgetrokken tot de Oude Rijn. Hierdoor ontstond een binnenvaartroute, welke een belangrijke rol speelde in de ontwikkeling van de stad Gouda. De Picledede, een ander veenriviertje, stroomde iets ten noorden van de Moordrechtse veenweg in de Gouwe. De onderzoekslocatie is gelegen in een poldertje vlak langs de Gouwe, met de naam 't land van Thuyl' (zie afbeelding 2b). De naam van dit poldertje zou stammen van een van de mogelijke eerste ontginners van het gebied, Albero van Tull. Deze Albero was familie van de burggraven van Utrecht en bezat onder meer ook goederen bij Tull, in het Utrechtse rivierengebied.⁴

Vanaf de tweede helft van de 11^e- 12^e eeuw neemt de bewoning langs de oevers van de Hollandsche IJssel toe. Haastrecht stamt waarschijnlijk uit deze periode⁵, en ook de ontginningen Stein en Willens, de eerste ontginningen in het gebied rond Gouda, vonden plaats in deze periode. Ten westen van de Gouwe, in de polder Broekhuizen, is in 1996 een 12^e-eeuwse ontginningsboerderij opgegraven. Blijkbaar was dit gebied toen reeds in gebruik genomen. De eerste schriftelijke vermelding van ontginningen verder stroomopwaarts langs de Gouwe stamt uit 1139. Buiskool neemt aan dat deze ontginning zich aan beide zijden van de Gouwe uitstrekte.⁶ 'Het land van Thuyl' behoort dan tot deze ontginning. In de polder Broek, ten westen van 'het land van Thuyl', lag tot 1377 het Goudse bos.⁷ Dit gebied is dus beduidend later ontgonnen dan 'het land van Thuyl' en sluit wat betreft verkaveling dan ook niet aan bij deze laatstgenoemde ontginning.

Aan het begin van de ontginningen kon in het gebied rond Gouda direct op de rivier afgewaterd worden, doordat het veengebied hoger lag dan de rivieren. Door de ontwatering, die oxidatie en inklinking van het veen veroorzaakte, werd deze natuurlijke afwatering steeds moeilijker. De polders kwamen op den duur lager dan de rivieren te liggen. Om te kunnen blijven afwateren werden in eerste instantie weteringen gegraven, die bij eb op de Hollandsche IJssel afwaterden, zoals de Waddinxveense wetering in

³ Dit deel van de IJssel, tussen Montfoort en Oudewater, is gedateerd door fysisch geografisch onderzoek. De datering van de Hollandsche IJssel is hier 1805 ± 50 jaar BP, (Berendsen en Stouthamer, 2001, 206)

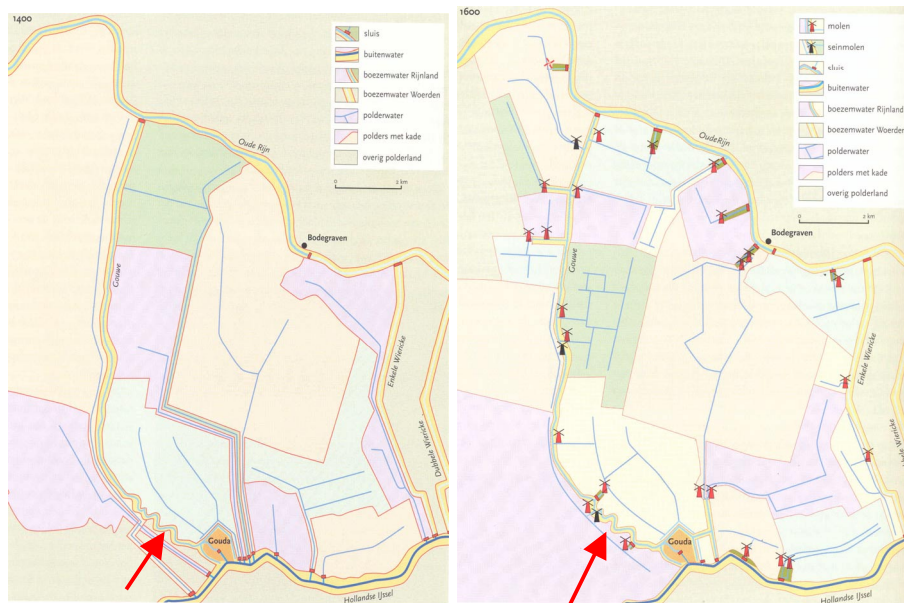
⁴ Geselschap, 1972, 17

⁵ In 1155 wordt het dorp in ieder geval genoemd

⁶ Buiskool 1988, 19

⁷ Akkerman, van den Berg 1997, 38

1340. De verzanding van de Hollandsche IJssel verminderde de directe afwateringsmogelijkheden op de IJssel.⁸ Vanaf het begin van de 15^e eeuw werd de molen geïntroduceerd als hulp bij de afwatering, naar de ondertussen hogergelegen rivieren. Langs de Waddinxveense wetering zijn enkele molens gesitueerd op plaatsen waar de Gouwe de wetering dicht nadert (zie afbeelding 2b). In het Zuid-Hollandse rivierengebied was de wipmolen het dominante type. Dit type houten molen kon geheel gedraaid worden en het scheprad bevond zich buiten de molen.⁹

Afbeelding 2a. Waterwegen rond Gouda omstreeks 1400: afwatering door middel van sluizen. 2b Omstreeks 1600: afwatering met behulp van molens. Bron: Ven, 2003 → = Elzenhof.

Een aantal van deze molens langs de Gouwe wordt in archieven genoemd. Reeds omstreeks 1490 wordt door de polders van Zuid-Waddinxveen en Broek, Thuyl, Grote Nesse en Korte Akkeren, een tweetal watermolens aangelegd aan de Waddinxveense Wetering.¹⁰ Vermoedelijk zijn de twee molens uit 1490 de molens die ook later nog ten noorden van de onderzoekslocatie, direct aan de Gouwe gelegen zijn (zie bijlage 2).

In 1530 krijgt ook Moordrecht van Keizer Karel toestemming om molens aan de Goudkade te bouwen, om daarmee uit te wateren op de Gouwe.¹¹ Eén van de Moordrechtse molens uit 1530 is in ieder geval de Malle molen, die aan de Moordrechtse Tiendeweg is gelegen. Later is deze houten molen vervangen door een stenen molen.¹² Deze molen stond in verbinding met de Gouwe door middel van een boezem, een gegraven sloot met kaden. Op vergelijkbare afstand van de Gouwe en ook verbonden door een molengang lijkt op de onderzoekslocatie een vergelijkbare molen als de oorspronkelijke Malle molen te hebben gestaan. Behalve de afbeeldingen op 17^e-eeuwse tekeningen (zie afbeeldingen 3 en 4), wijst ook de ronde vorm van het perceel, waarop de huidige boerderij ligt, in die richting (zie bijlage 2).

⁸ Ven, 2003, 126

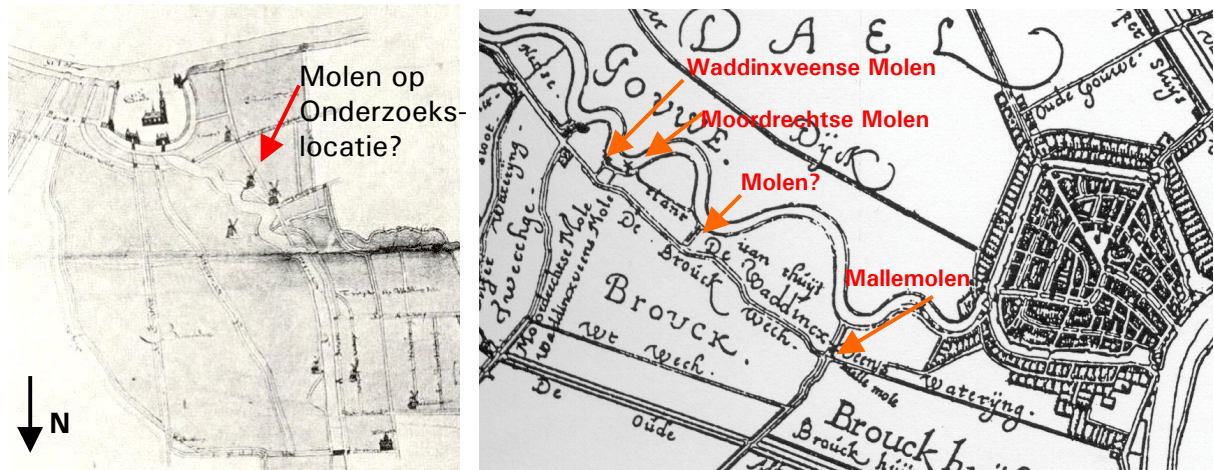
⁹ Ven, 2003, 122

¹⁰ Geselschap, 1965, 214-215. Drie archiefstukken (224,228 en 229) betreffende de aanleg van twee watermolens tussen 1490-1492.

¹¹ Geselschap, 1965, 229-230, archiefstuk 310.

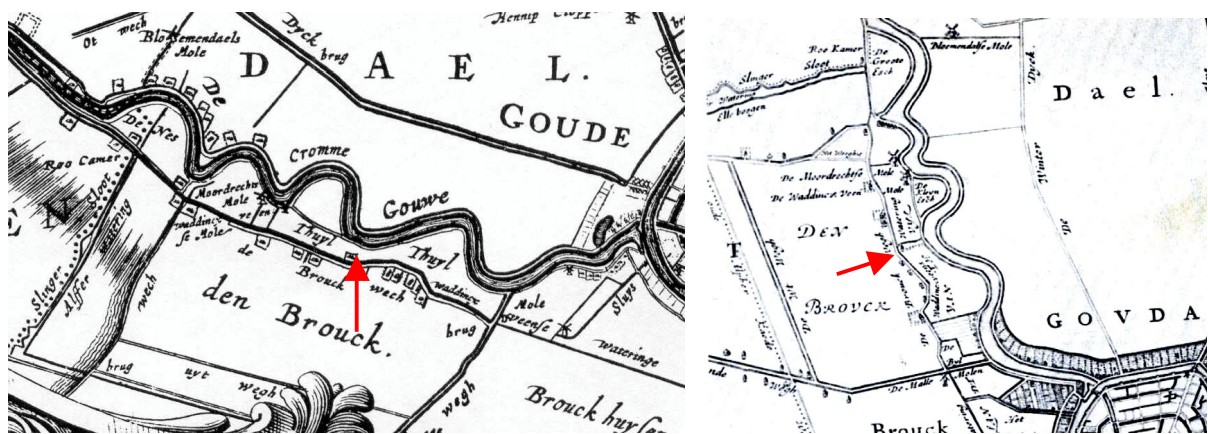
¹² Van Dasselaar & Engelse, 2004

Vermoedelijk staat deze molen afgebeeld op een kaart uit 1605 (zie afbeelding 3a). De getekende ligging aan de zuidzijde van de kleine Nes wijst daar op. Wel moet worden opgemerkt dat in de bocht ten noorden van de kleine Nes ook twee molens getekend hadden moeten zijn, waar er maar één is afgebeeld. Op de kaart van Schieland uit 1615 zijn langs de Broekweg alleen deze twee noordelijke molens afgebeeld (afbeelding 2a en 2b). Op deze kaart lijkt in de zuidelijke bocht van de Kleine Nes alleen nog de boezem aangegeven te staan; de molen ontbreekt (zie afb. 3b).

Afbeelding 3a. Pentekening Gouda, ca. 1605. Afbeelding 3b. Kaart van Schieland, 1615

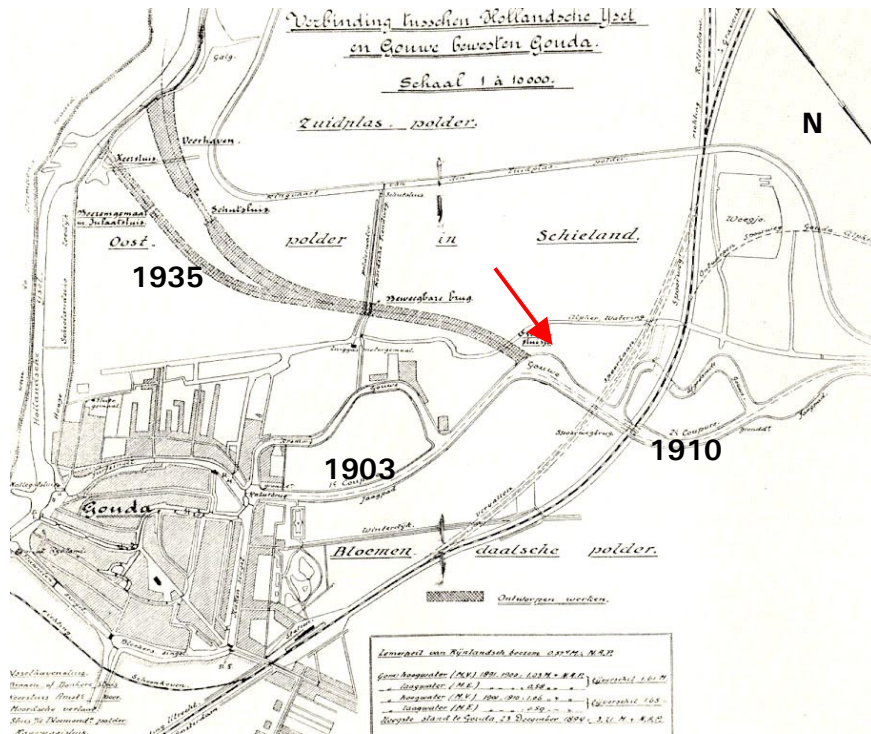
Op latere kaarten uit 1647 en 1684 zijn langs de Broekweg meerdere boerderijen te zien (zie afbeelding 3a en 3b). Een van deze boerderijen ligt op de locatie van de huidige boerderij Stoofkade 9, ter plekke van de vermeende voormalige windmolen. Hoe oud de laatstgenoemde boerderij in zijn huidige vorm is, is niet bekend. De vroegste boerderij op deze plaats dateert dus al zeker uit de 17^e eeuw.

Afbeelding 4a en 4b kaart Rijnland 1647 en 1684.

→ = boerderij op onderzoekslocatie

Ten behoeve van de scheepvaart is het bochtige verloop van de Gouwe in een aantal fases rechtgetrokken (zie afbeelding 5): als eerste in 1903 de zogenaamde 'eerste coupure', kort daarna gevolgd door de 'tweede coupure' in 1910. In 1935 werd uiteindelijk een geheel nieuwe verbinding tussen de IJssel en de Gouwe gegraven, het Gouwekanaal, waardoor de scheepvaart niet meer door de smalle Goudse grachten hoefde plaats te vinden. Hierbij is ook het sluisje in de Waddinxveense wetering, ten zuiden van de onderzoekslocatie, aangelegd.

Afbeelding 5. Kanaliseringen van de Gouwe, met datering van de werkzaamheden

→ = onderzoekslocatie

3. INVENTARISEREND VELDONDERZOEK

3.1 Doel van het onderzoek

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het aanvullen en toetsen van het gespecificeerde verwachtingsmodel dat gebaseerd is op het bureauonderzoek. Dit gebeurt met behulp van waarnemingen in het veld, waarbij (extra) informatie wordt verkregen over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied. Het bepalen van de aan- of afwezigheid, de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden staat hierbij voorop. Veel gebruikte onderzoeksmethoden zijn oppervlakteverkenningen, booronderzoek, geofysisch onderzoek en het graven van proefsleuven en proefputten. In dit geval is gekozen voor een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen.

3.2 Onderzoeksopzet

Aangezien de gehele locatie onderzocht diende te worden en er vooraf geen archeologische gegevens bekend waren is een regelmatig verdeeld boorplan opgezet. Na het waarnemen van een klein hoogteverschil in het meest noordelijk gelegen perceel, is een aantal boringen bewust op deze verhoging uitgevoerd. De verhoging blijkt te worden veroorzaakt door de aanwezigheid van een kleiruggetje in de ondergrond.

Op de vijf percelen waar recreatiewoningen gepland staan, werden in totaal 30 boringen uitgevoerd. Alle boringen zijn tot een diepte van 4 meter uitgevoerd met een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. Van deze boringen zijn 6 monsters genomen uit bodemlagen die mogelijk interessant archeologisch materiaal bevatten. De monsters zijn gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. De resultaten hiervan zijn opgenomen in de monsterlijst (zie bijlage 5).

Op het terrein rondom de boerderij Stoofkade 9, dat in eerste instantie geen onderdeel van de onderzoekslocatie leek, werden later nog eens 5 boringen uitgevoerd. Van dit terrein bleek pas na afloop van het eerste booronderzoek, dat het tot het te bebouwen deel van de nieuwbouwlocatie behoorde, waardoor ook daar het bodemarchief bedreigd wordt.

3.3 Resultaten

Het terrein valt uiteen in drie delen met een verschillend grondgebruik. Als eerste is er het weilandje ten noorden van de voormalige camping. Hier is in een aantal boringen en aan het oppervlak 17^e tot 19^e-eeuws vondstmateriaal aangetroffen. Geologisch interessant is het kleiruggetje dat globaal van zuidwest naar noordoost over het weiland loopt (boring 014 t/m 018). Het kleiruggetje is te herkennen aan de verhoogde ligging. Het loopt verder door naar het westen, want ook in de Broekweg is, in het verlengde van het in de boringen aangetoonde kleiruggetje, een verhoging aanwezig (zie bijlage 6). Vermoedelijk is dit kleiruggetje gevormd door een zijtak van de Gouwe.

Afbeelding 6a. Overzicht van het onbebouwd veldje, met de verhoging
 Afbeelding 6b. Opgeboord materiaal uit het kleirugje. Humeuze klei.

Het tweede deelgebiedje is het terrein dat als camping in gebruik is geweest. Hier is op een aantal plaatsen archeologisch vondstmateriaal in de boringen aangetroffen. Het betreft 17^e tot 20^e-eeuws aardewerk, kleipijpen, en ander vondstmateriaal, dat vermoedelijk is opgebracht als bemesting van het land met stadsafval (zie vondsten- en monsterlijst). Met name boring 007 valt op door de relatief grote hoeveelheid aardewerk. Gezien de vondst van een pijpje en veel fragmenten pijpenpot bevindt zich hier wellicht een (17 à 18e-eeuwse) afvalstort. Op één plaats (boring 003) is verder een kleine hoeveelheid houtskool in de top van het veen aangetroffen, wat zou kunnen duiden op een nabijgelegen vindplaats van voor de ontginningsperiode.

Afbeelding 7: opgeboord materiaal van Boring 007. De donkergrijze laag bevat de vondsten.

Als laatste is er het terrein rondom boerderij Stoofkade 9. In de boringen, die zijn gezet rondom de boerderij (031 t/m 035), zijn geen dateerbare archeologische indicatoren aangetroffen. Wel is duidelijk dat hier in verschillende lagen is opgehoogd, voor de bouw van de huidige boerderij, of een voorloper ervan. Tot op een diepte van 1.50- 2 m- mv zijn kleine archeologische indicatoren, zoals baksteenfragmenten en houtskool, aangetroffen (in boring 031 en 033).

Afbeelding 8. Boerderij Stoofkade 9.

4. WAARDESTELLING

4.1 Conclusies

De onderzoekslocatie, gelegen binnen de polder 'het land van Thuyt', behoort tot de ontginning van een gebied aan beide zijden van de Gouwe, dat voor het eerst genoemd wordt in een oorkonde uit 1139. Voor de betreffende polder ontbreken tot nu toe archeologische gegevens. Wel is in 1996 een 12^e-eeuwse boerderij opgegraven in de polder Broekhuizen, ten zuiden van de onderzoekslocatie.

Bij het uitgevoerde inventariserend veldonderzoek is geen materiaal aangetroffen dat van vóór de 17^e eeuw dateert. Slechts enkele houtskoolfragmenten, aangetroffen in boring 003, zouden een mogelijke aanwijzing voor oudere bewoning kunnen vormen. Interessant is de kleine kleirug die is aangeboord op het weilandje ten noorden van het voormalige campingterrein. Vermoedelijk is deze kleirug een overblijfsel van een zijstroom van de Gouwe.

4.2 Aanbevelingen

Bij de sloop van boerderij 'Stoofkade 9' adviseren wij archeologisch en bouwhistorisch onderzoek uit te voeren. Vermoedelijk zijn onder de huidige boerderij resten aanwezig van een 17^e-eeuwse (of oudere) voorganger. Uit het historisch onderzoek blijkt, dat op deze plaats vóór het begin van de 17^e eeuw wellicht een molen heeft gestaan.

Verder adviseren wij Archeologische Begeleiding bij drie delen van het uitgraven van de waterpartij (zie bijlage 6, nummer 1 t/m 3). Dit houdt in dat bij het uitgraven van de waterpartij op drie plaatsen wordt meegekeken door archeologen.

1: door het kleiruggetje tussen boring 018 en boring 019;

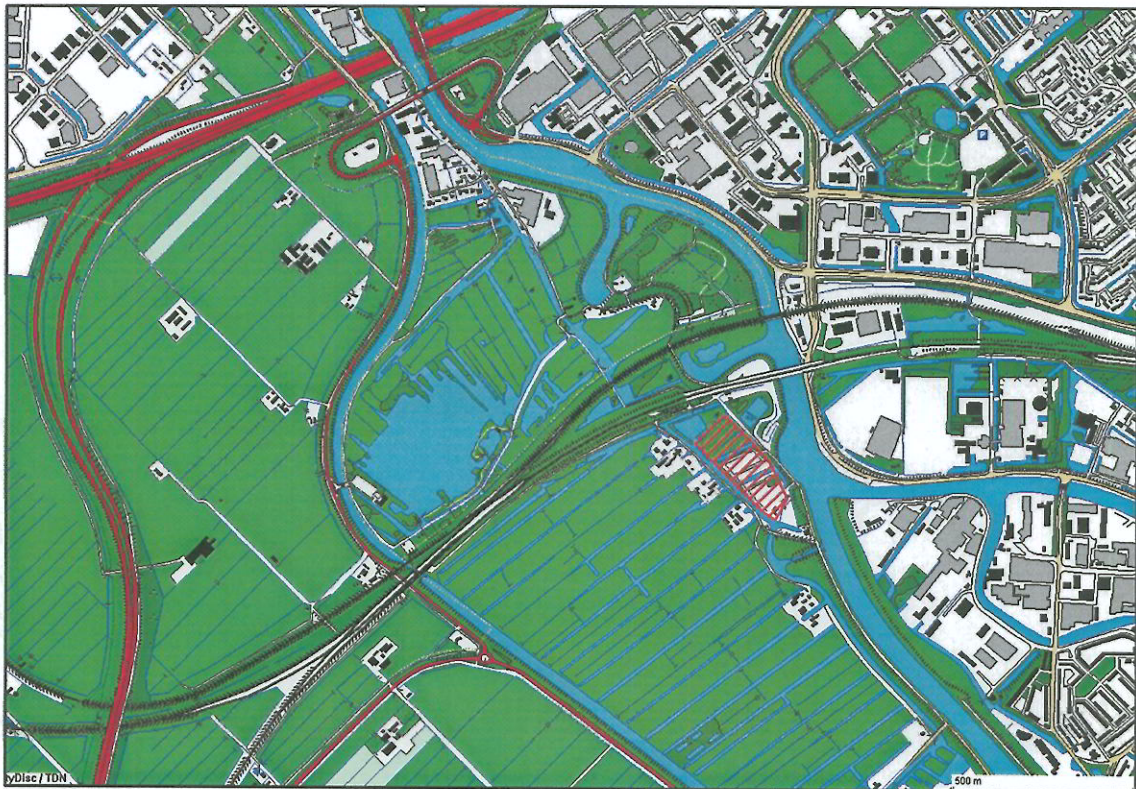
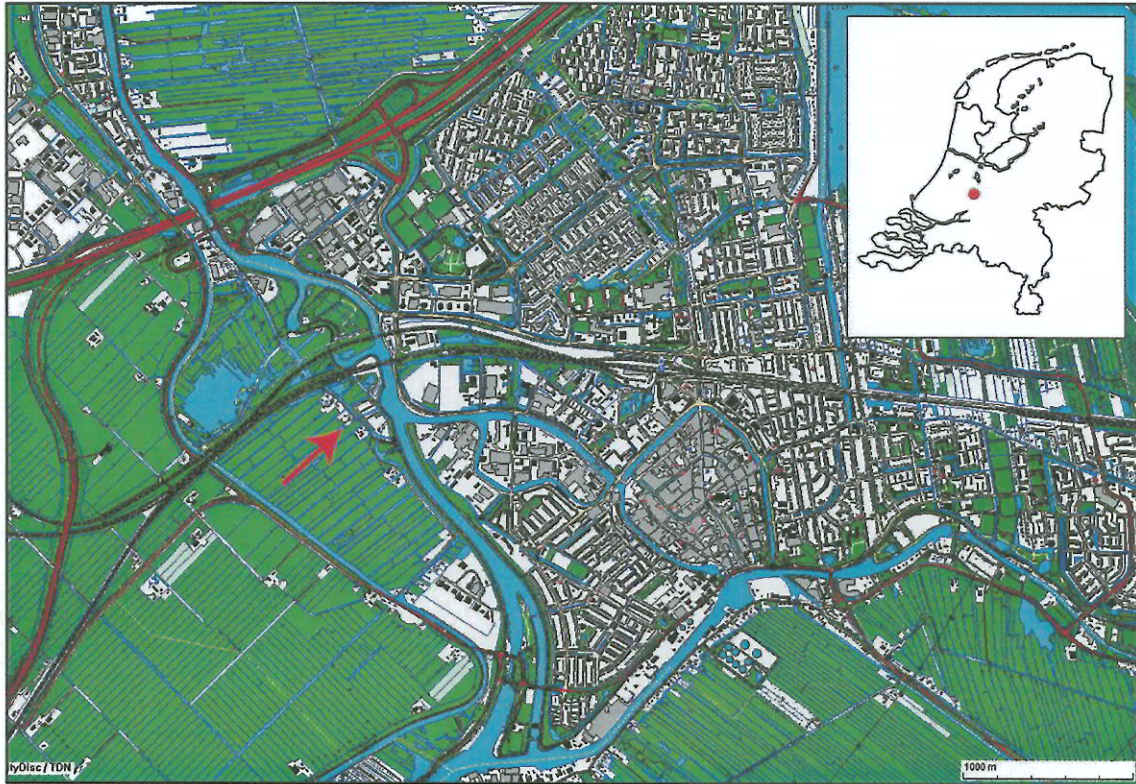
2: mogelijk 17^e/18^e eeuwse stortplaats rondom boring 007 en

3: ter plaatse van boring 003, met (weinig) houtskool in de top van het veen.

Uitgangspunt hierbij is dat de werkzaamheden geen vertraging ondervinden, door archeologen de tijd te geven op een aantal locaties waarnemingen te verrichten (naar schatting 3 x 1 dag), terwijl elders doorgewerkt kan worden aan het graven van de waterpartij.

BIJLAGE 1

Ligging onderzoekslocatie

onderzoeklocatie geprojecteerd op de topografische kaart
Bron: Topografische Dienst, Emmen

0 METER 1000

Elzenhof te Gouda

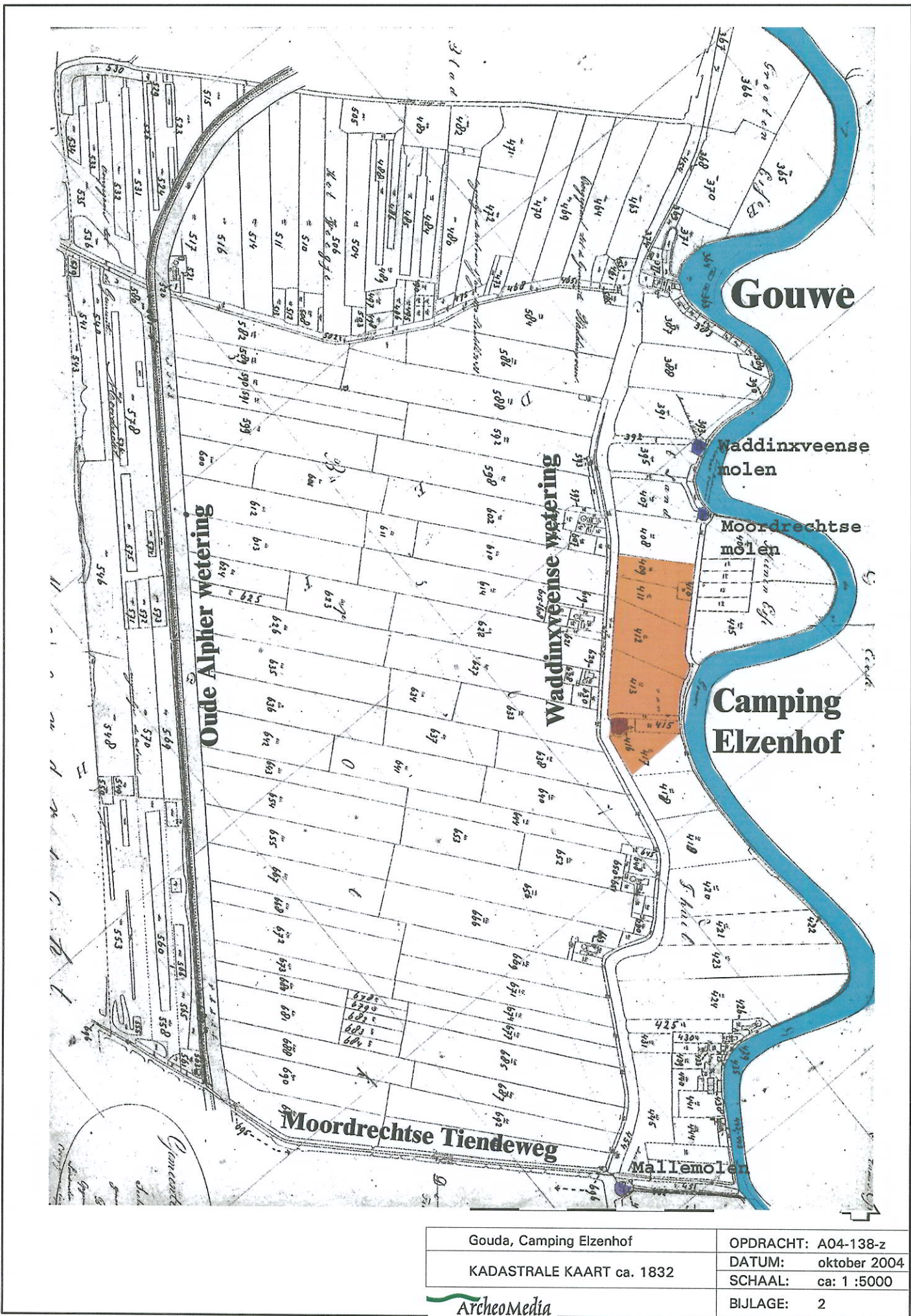
A04-138-Z

ArcheoMedia

BIJLAGE 2

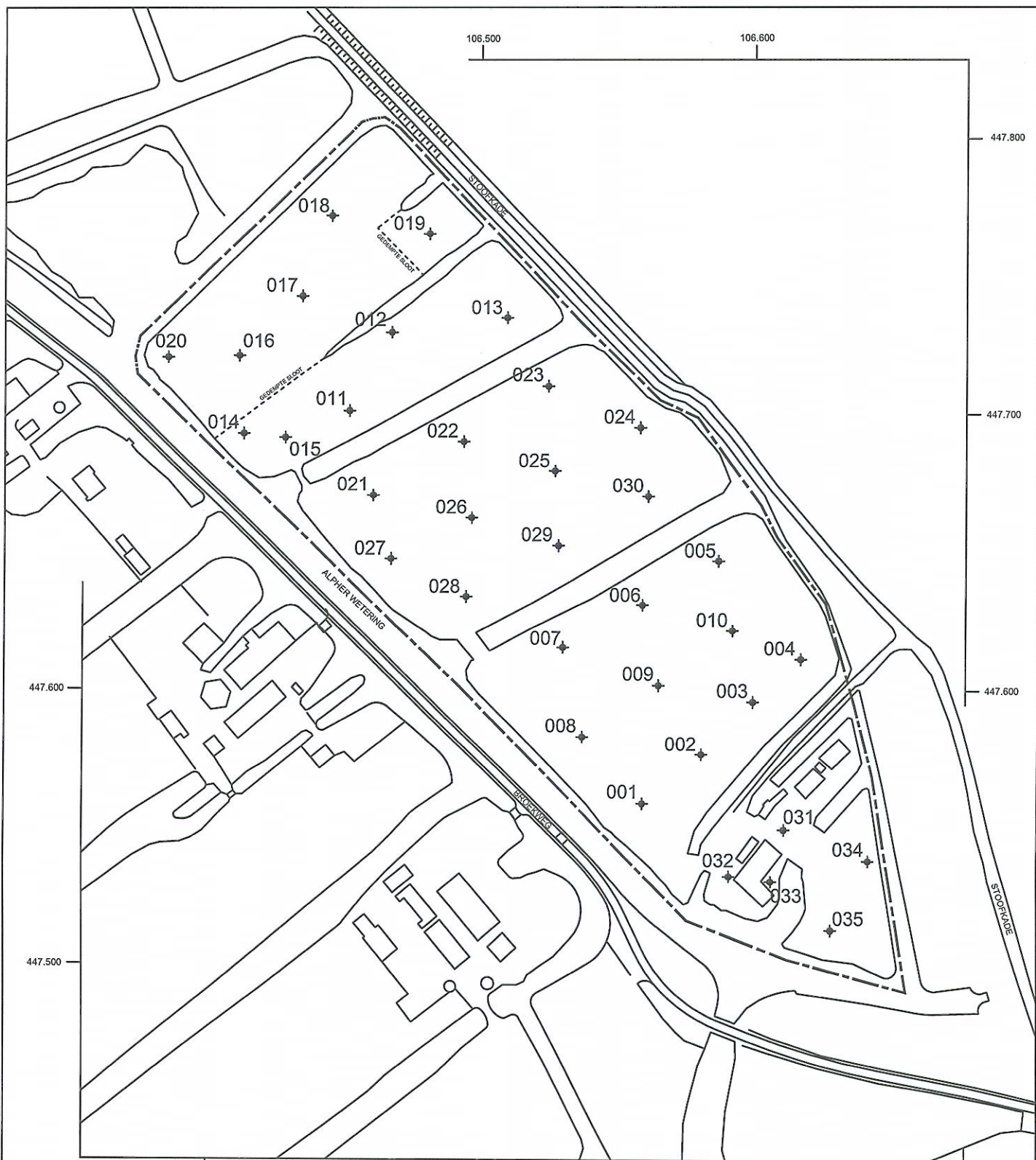
Kadastrale kaart 1832

Gouda, Camping Elzenhof	OPDRACHT: A04-138-z
KADASTRALE KAART ca. 1832	DATUM: oktober 2004
	SCHAAL: ca: 1 :5000
	BIJLAGE: 2

BIJLAGE 3

Detailtekening onderzoekslocatie met boorpunten

LEGENDA

	ONDERZOEKSLOCATIE
	BOORPUNT

0 m. 100

Elzenhof, te Gouda

OPDRACHT: A04-138-Z

BORINGEN

DATUM : april 2004

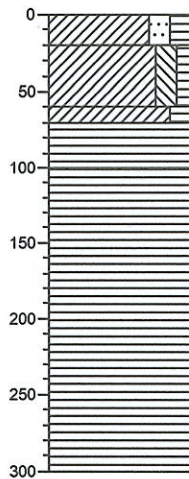
SCHAAL : 1 : 2000

ArcheoMedia

BIJLAGE : 3

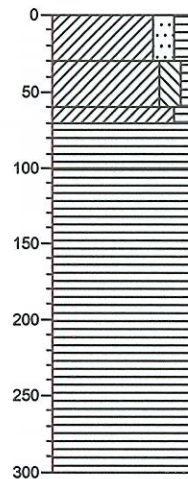
BIJLAGE 4 Boorstaten

Boring: 001

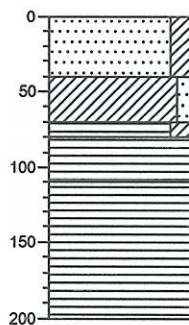
- ▲ Klei, matig zandig, matig humeus, matig teelaardehoudend, donkergrijs, **TUINGROND**
- ▲ Klei, matig siltig, zwak humeus, matig baksteenhoudend, matig roesthoudend, bruingrijs, **ROZE BAKSTEEN**
- ▲ Klei, matig humeus, zwak veenhoudend, donkergrijs
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin
- ▲ Veen, bruin

Boring: 002

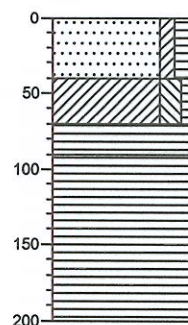
- ▲ Klei, matig zandig, matig humeus, matig teelaardehoudend, donkergrijs, **TUINGROND**
- ▲ Klei, matig siltig, zwak humeus, matig roesthoudend, bruingrijs, **V1 ROOD AW**
- ▲ Klei, matig humeus, zwak veenhoudend, donkergrijs
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin
- ▲ Veen, zwak houthoudend, bruin

Boring: 003

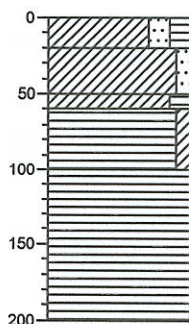
- ▲ Zand, matig kleiïg, zwak houthoudend, lichtgrijs-bruingrijs
- ▲ Klei, zwak zandig, matig roesthoudend, bruingrijs
- ▲ Veen, matig kleiïg, donkerbruin-donkergrijs, Mogelijk houtskool, monster 1
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin
- ▲ Veen, zwak houthoudend, bruin

Boring: 004

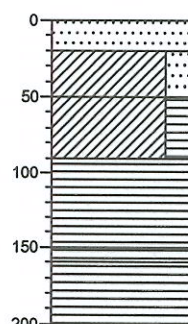
- ▲ Zand, zwak kleiïg, matig humeus, matig teelaardehoudend, donkergrijs
- ▲ Klei, matig siltig, zwak humeus, matig baksteenhoudend, matig roesthoudend, bruingrijs, **RODE BAKSTEEN V2 AW**
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin, **HARD, VERAARD**
- ▲ Veen, bruin

Boring: 005

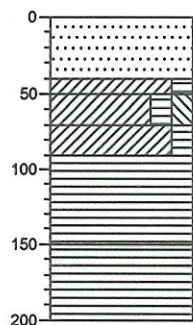
- ▲ Klei, matig zandig, matig humeus, matig teelaardehoudend, donkergrijs
- ▲ Klei, zwak zandig, matig baksteenhoudend, matig roesthoudend, bruingrijs
- ▲ Klei, matig humeus, zwak roesthoudend, lichtgrijs-lichtbruin
- ▲ Veen, zwak kleiïg, matig houthoudend, bruin, **BROKKELIG**
- ▲ Veen, zwak houthoudend, bruin

Boring: 006

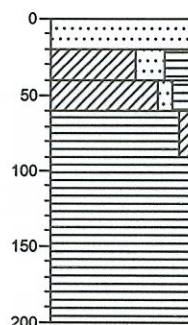
- ▲ Zand, bruingrijs
- ▲ Klei, sterk zandig, zwak schelphoudend, bruingrijs, **OPHOOGLAAG**
- ▲ Klei, sterk humeus, donkergrijs, **PIJPESTEEL**
- ▲ Veen, zwak houthoudend, bruin
- ▲ Veen, sterk houthoudend, bruin
- ▲ Veen, zwak houthoudend, bruin

Boring: 007

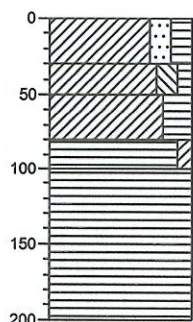
- Zand, lichtgrijs
- ▲ Klei, matig humeus, zwak teelaardehoudend, donkergrijs-zwart, OUD MAAVELD
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, matig baksteenhoudend, donkergrijs, V3 AW PIJP
- ▲ Klei, matig humeus, donkergrijs
- ▲ Veen, zwak houthoudend, bruin
- ▲ Veen, sterk houthoudend, bruin
- ▲ Veen, zwak houthoudend, bruin

Boring: 008

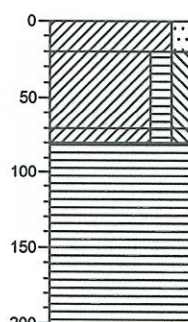
- Zand, lichtgrijs
- ▲ Klei, sterk zandig, sterk humeus, donkergrijs
- ▲ Klei, zwak zandig, matig humeus, zwak baksteenhoudend, donkergrijs
- ▲ Veen, zwak kleiig, zwak houthoudend, donkerbruin
- ▲ Veen, bruin

Boring: 009

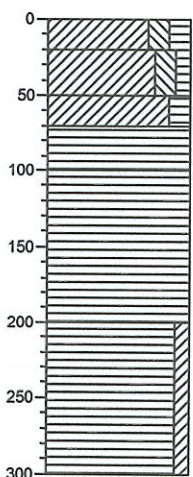
- Klei, matig zandig, matig humeus, lichtgrijs
- Klei, matig siltig, zwak humeus, bruingrijs
- ▲ Klei, sterk humeus, zwak baksteenhoudend, donkergrijs, OPVALLEND DONKER
- ▲ Veen, zwak kleiig, zwak houthoudend, bruin
- ▲ Veen, zwak houthoudend, bruin

Boring: 010

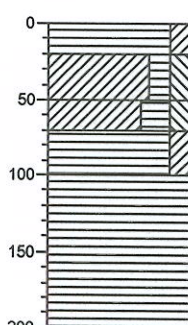
- Klei, matig zandig, matig teelaardehoudend, donkerbruin
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, zwak roesthoudend, zwak baksteenhoudend, donkergrijs
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, sterk houthoudend, donkerbruin
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin

Boring: 011

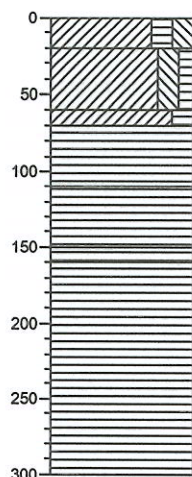
- ▲ Klei, matig siltig, matig humeus, zwak baksteenhoudend, donkergrijs, FOTO
- ▲ Klei, matig siltig, zwak humeus, zwak baksteenhoudend, matig roesthoudend, bruingrijs, RODE BAKSTEEN, monster 2
- ▲ Klei, matig humeus, sterk veenhoudend, donkergrijs-bruingrijs
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin
- ▲ Veen, sterk houthoudend, bruin
- ▲ Veen, zwak kleiig, sterk rietrestenhoudend, bruin

Boring: 012

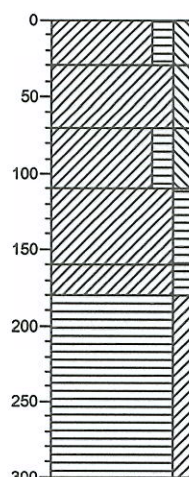
- Veen, matig kleiig, donkerbruin-zwart
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, matig roesthoudend, bruingrijs
- ▲ Klei, sterk humeus, matig siltig, matig baksteenhoudend, matig houtskoolhoudend, donkergrijs, FOSFAAT1 MONSTER2
- ▲ Veen, matig kleiig, donkerbruin-grijsbruin
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin

Boring: 013

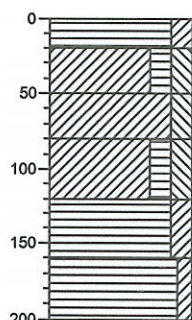
- Klei, matig humeus, matig siltig, donkergrijs
- ▲ Klei, matig siltig, zwak humeus, zwak baksteenhoudend, matig roesthoudend, lichtgrijs-roodbruin, ROZE BAKSTEEN
- ▲ Klei, matig humeus, zwak veenhoudend, donkergrijs-bruin
- Veen, matig houthoudend, bruin
- Veen, bruin
- ▲ Veen, sterk houthoudend, bruin
- Veen, bruin

Boring: 014

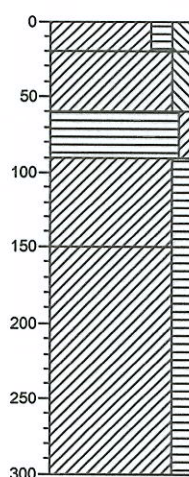
- Klei, matig humeus, matig siltig, matig veenhoudend, donkergrijs-donkerbruin
- ▲ Klei, matig siltig, matig roesthoudend, zwak baksteenhoudend, lichtgrijs-roodbruin
- Klei, matig humeus, matig siltig, matig veenhoudend, donkergrijs-bruin, HK? MONSTER3
- Klei, matig humeus, zwak veenhoudend, donkergrijs
- Klei, matig humeus, sterk veenhoudend, bruingrijs
- Veen, matig kleiig, sterk rietresthoudend, geelbruin
- ▲

Boring: 015

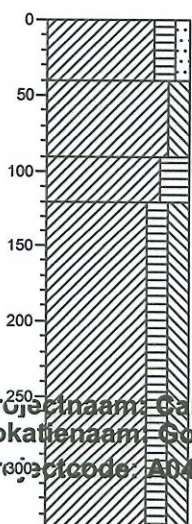
- Veen, matig kleiig, donkerbruin-zwart
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, matig baksteenhoudend, donkergrijs-roodbruin
- ▲ Klei, matig siltig, matig roesthoudend, zwak houtskoolhoudend, lichtgrijs-roodbruin
- Klei, matig humeus, matig siltig, zwak veenhoudend, donkergrijs
- ▲ Veen, matig kleiig, sterk rietresthoudend, grijsbruin
- ▲ Veen, zwak kleiig, sterk rietresthoudend, bruin-grijsbruin

Boring: 016

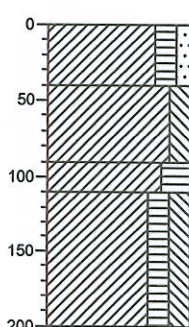
- Klei, matig humeus, matig siltig, donkergrijs, V5 aan oppervlak
- ▲ Klei, matig siltig, matig roesthoudend, zwak baksteenhoudend, bruin-grijsbruin, V4 AW
- ▲ Veen, zwak kleiig, matig houthoudend, zwak rietresthoudend, donkerbruin
- ▲ Klei, matig humeus, matig rietresthoudend, grijs-donkergrijs
- Klei, matig humeus, zwak veenhoudend, donkergrijs-bruingrijs, GELAAGD

Boring: 017

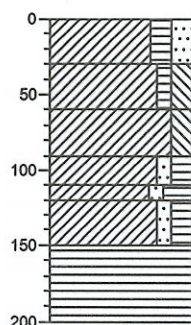
- ▲ Klei, matig humeus, zwak zandig, zwak baksteenhoudend, bruingrijs
- ▲ Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, lichtgrijs-lichtbruin
- Klei, sterk humeus, zwak veenhoudend, donkergrijs-zwart
- Klei, matig humeus, matig siltig, zwak houthoudend, donkergrijs
- ▲

Boring: 018

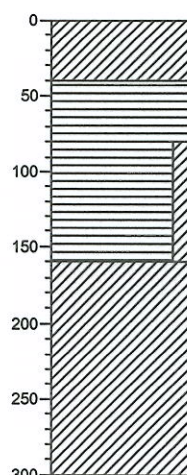
- ▲ Klei, matig humeus, zwak zandig, zwak baksteenhoudend, bruingrijs
- ▲ Klei, matig siltig, matig roesthoudend, lichtgrijs-lichtbruin, v6, pijp op 50 - mv
- Klei, sterk humeus, zwak veenhoudend, donkergrijs-zwart
- Klei, matig humeus, matig siltig, zwak houthoudend, donkergrijs
- ▲

Boring: 019

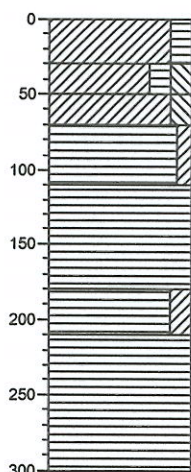
- ▲ Klei, matig humeus, matig zandig, zwak baksteenhoudend, bruingrijs
- ▲ Klei, zwak humeus, matig siltig, matig baksteenhoudend, zwak roesthoudend, bruingrijs
- ▲ Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, grijs-lichtbruin
- ▲ Klei, zwak zandig, matig humeus, matig houthoudend, donkergrijs-bruin, hazelnoot op 150
- ▲ Klei, zwak zandig, sterk humeus, matig houthoudend, donkergrijs
- ▲ Klei, zwak zandig, matig humeus, matig houthoudend, donkergrijs-bruin, hazelnoot op 150
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin

Boring: 020

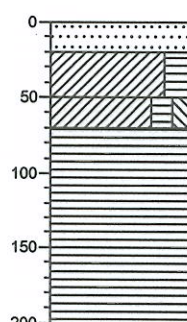
- ▲ Klei, v7, aan oppervlak, v8 op 40 - mv
- ▲ Veen, sterk houthoudend, donkerbruin
- ▲ Veen, matig kleiïg, sterk rietrestenhoudend, bruin-grijsbruin
- ▲ Klei, matig rietrestenhoudend, grijs-bruingrijs

Boring: 021

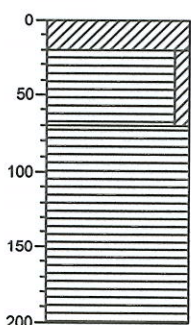
- ▲ Klei, matig humeus, matig teelaardehoudend, bruingrijs
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, zwak baksteenhoudend, zwak houtskoolhoudend, donkergrijs
- ▲ Klei, matig siltig, matig houtskoolhoudend, matig schelphoudend, donkergrijs, ff1? monster4
- ▲ Veen, zwak kleiïg, matig houthoudend, donkerbruin
- ▲ Veen, matig rietrestenhoudend, zwak houthoudend, bruin
- ▲ Veen, matig kleiïg, sterk rietrestenhoudend, bruin-grijsbruin
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin

Boring: 022

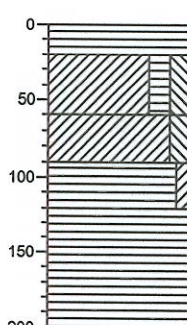
- ▲ Zand, geel
- ▲ Klei, sterk humeus, zwak teelaardehoudend, donkergrijs
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, zwak schelphoudend, zwak baksteenhoudend, donkergrijs
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin

Boring: 023

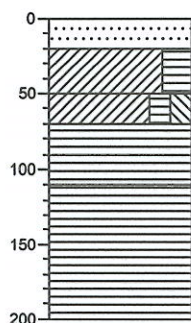
- ▲ Klei, geel
- ▲ Veen, zwak kleiïg, sterk houthoudend, bruingrijs-bruin
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin

Boring: 024

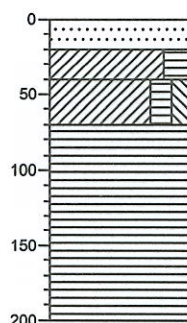
- ▲ Veen, matig teelaardehoudend, donkerbruin
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, matig wortelhoudend, zwak baksteenhoudend, zwak roesthoudend, grijs
- ▲ Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, lichtgrijs-lichtbruin
- ▲ Veen, zwak kleiïg, matig houthoudend, donkerbruin-grijsbruin, betonfragmenten verstoord
- ▲ Veen, matig houthoudend, bruin

Boring: 025

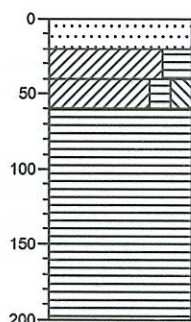
- Zand, geel
- Klei, sterk humeus, zwak teelaardehoudend, bruingrijs
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, zwak schelphoudend, donkergrijs, pijpsteel
- ▲ Veen, sterk houthoudend, donkerbruin
- Veen, matig houthoudend, bruin
- ▲

Boring: 026

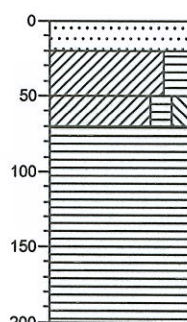
- Zand, geel
- Klei, sterk humeus, zwak teelaardehoudend, donkergrijs
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, matig roesthoudend, zwak schelphoudend, donkergrijs
- Veen, matig houthoudend, bruin
- ▲

Boring: 027

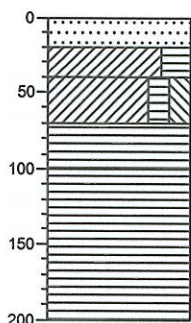
- Zand, geel
- ▲ Klei, sterk humeus, zwak teelaardehoudend, zwak baksteenhoudend, donkergrijs
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, zwak schelphoudend, zwak baksteenhoudend, donkergrijs
- Veen, matig houthoudend, bruin
- ▲

Boring: 028

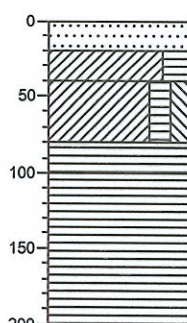
- Zand, geel
- Klei, sterk humeus, zwak teelaardehoudend, donkergrijs, plastic
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, zwak zandhoudend, matig roesthoudend, donkergrijs-roodbruin
- Veen, zwak houthoudend, zwak rietresthoudend, bruin
- ▲

Boring: 029

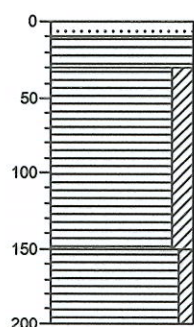
- Zand, geel
- Klei, sterk humeus, zwak teelaardehoudend, donkergrijs
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, zwak schelphoudend, zwak baksteenhoudend, donkergrijs-blauwgrijs
- ▲ Veen, sterk houthoudend, bruin
- Veen, zwak houthoudend, zwak rietresthoudend, bruin
- ▲

Boring: 030

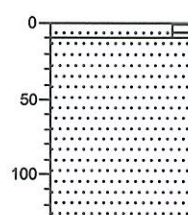
- Zand, geel
- Klei, sterk humeus, donkergrijs
- ▲ Klei, matig humeus, matig siltig, zwak schelphoudend, zwak baksteenhoudend, donkergrijs, hk1
- ▲ Veen, matig houthoudend, donkerbruin
- Veen, matig houthoudend, zwak rietresthoudend
- ▲

Boring: 031

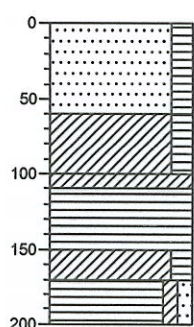
- ▲ Zand, matig fijn, zwak grindhoudend, geelgrijs
- Veen, zwak houthoudend, zwartbruin
- Veen, matig kleiïg, zwak baksteenhoudend, zwart, vondst 9
- ▲
- Veen, zwak kleiïg, zwak houthoudend, veraard monster 5

Boring: 032

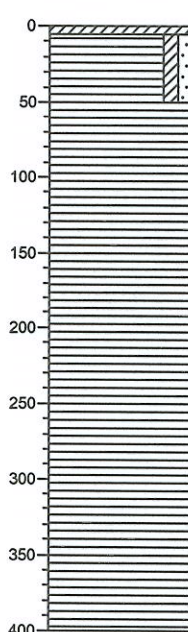
- ▲ Zand, matig fijn, matig humeus, zwartbruin
- Zand, zeer fijn, matig houthoudend, grijs, op hout gestuit
- ▲

Boring: 033

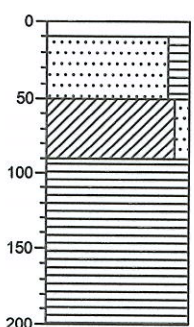
- ▲ Zand, zeer fijn, matig humeus, matig grindhoudend, zwak wortelhoudend, bruin
- Klei, matig humeus, zwak wortelhoudend, grijsbruin
- Klei, lichtgrijs
- Veen, roodbruin
- ▲
- Klei, matig humeus, matig houthoudend, lichtgrijs, monster 6
- Veen, zwak kleiïg, zwak zandig, zwartgrijs

Boring: 034

- ▲ Klei, bruingrijs
- Veen, zwak kleiïg, zwak zandig, zwak baksteenhoudend, zwartbruin
- Veen, roodbruin

Boring: 035

- ▲ volledig grind
- Zand, zeer fijn, matig humeus, grijszwart
- Klei, zwak zandig, zwartgrijs
- Veen, roodbruin

BIJLAGE 5

Vondsten- en monsterlijst

BIJLAGE 6

Nieuwbouwplan met aanbevelingen

0 m. 100

LEGENDA

- Archeologisch begeleiden
- Vermoedelijke zijtak Gouwe
- Opgraven

Gouda, camping Elzenhof

Nieuwbouw met aanbevelingen

OPDRACHT: A04-138-Z

DATUM: oktober 2004

SCHAAL : 1 : 2000

BIJLAGE : 6

BIJLAGE 7

Betrouwbaarheid van archeologisch booronderzoek

Het onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en richtlijnen, zoals vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie van het College voor de Archeologische Kwaliteit (2001).

Bij ieder bodemonderzoek wordt gestreefd naar een optimale representativiteit. Het onderzoek is echter gebaseerd op het verrichten van een beperkt aantal boringen tot een beperkte diepte. Daardoor blijft het mogelijk dat lokaal archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn, die tijdens het onderzoek niet naar voren zijn gekomen. Bovendien laten bepaalde archeologische resten, zoals grafvelden, zich lastig ontdekken met behulp van grondboringen.

ArcheoMedia BV acht zich niet aansprakelijk voor de eventueel uit de bovengenoemde afwijkingen voortvloeiende schade of gevolgen.